

Poslanski kandidati

Za zvezno skupščino:

Drago Seliger:

**Namesto
inter-
vjuja
- žiclje-
njepis**

DRAGO SELIGER, rojen leta 1926, član ZK od leta 1945, novinar, sedaj glavni urednik CP Delo, je predlagan za poslanca družbeno-političnega zbora zvezne skupščine v 67. volilni enoti, ki obsega občine: Ljubljana—Šiška, Ljubljana—Vič—Rudnik, Vrhnika, Logatec, Cerknica, Idrija.

Drago Seliger je po vojni sodeloval v organizacijah SKOJ. Bil je komandant mladinskih delovnih brigad na progi Otovac—Bubnarci in sodeloval v drugih mladinskih delovnih akcijah v Sloveniji. Postal je sekretar oblastnega komiteja mladine v Mariboru. Ko je končal višjo partijsko šolo v Beogradu, je delal kot predsednik ZMS, obenem pa študiral na višji pedagoški šoli v Ljubljani in se ukvarjal s publicistiko. Sodeloval je predvsem pri mladinskem tisku. Kasneje je postal glavni urednik radia, nato pa je bil štiri leta generalni direktor RTV Ljubljana. Bil je član raznih samoupravnih organov, tako univerzitetnega sveta, izdajateljskih svetov časopisov in založbo in poslanec v republiškem zboru skupščine SR Slovenije. Tu je skušal uveljaviti sistem usklajevanja interesov občine s splošnimi družbenimi zahtevami. Leta 1963 je postal profesionalni poslanec in sicer predsednik odbora za kulturo in prosveto RZ skupščine SRS. V letih dela v skupščini je sodeloval v več skupščinskih komisijah. Kot predsednik komisije za visoko šolstvo je v iztekajočem se mandatnem obdobju vodil komisijo, ki je pripravila predlog novega zakona o visokem šolstvu. Tega bo republiška skupščina verjetno v najkrajšem času sprejela. Novi zakon uveljavlja načelo, da je visoko šolstvo pogoj za hitrejši gospodarski razvoj in ne posledica tega.

Javna komunikacijska sredstva, šolstvo, kultura in novinarstvo ter prej problematika mladine so področja, na katerih se je kandidat najbolj uveljavil.

Objavljal je predvsem v dnevnem časopisu in Teoriji in praksi, pisal pa je o problemih šolstva, učinkovitosti družbene uprave, mladinski problematiki itd. Kot generalni direktor RTV Ljubljana je začel uvajati neposredne intervjuje s predstavniki oblasti. Televizijski pogovor s pokojnim Borisom Kraigherjem o notranjepolitičnih vprašanjih — ekonomskih in sistemskih — pred gospodarsko reformo je imel velik odmev v javnosti. Njegova sedanja funkcija v publicistiki je predvsem usmerjanje in povezava med časopisi in revijami, ki jih izdaja CP DELO, in družbenim dogajanjem nasploh.

Med problemi, s katerimi se bo moral po mnenju Drago Seligerja družbeno-politični zbor zvez-

ne skupščine v tem mandatnem obdobju še posebej ukvarjati, je predvsem jasna opredelitev odnosov med federacijo in republiko. Načelno ni v teh odnosih, določenih že z ustavo, nobenih nesporazumov. Manjkajo pa nekatere praktične opredelitve teh odnosov, vloga, pristojnosti zveze in odgovornosti republik v dejanskem izvajanju teh načel. Kandidat meni, da je treba pri osnovnih načelih vztrajati in se odločno zavzemati za praktično razmejitvev in razčlenitev ne le pristojnosti, temveč predvsem odgovornosti za nadaljnji družbeni razvoj. Pomembna in odgovorna naloga tega kot ostalih zborov skupščine je njena zakonodajna naloga. Sodi, da se je treba odločno upreti improvizaciji, naglici in površnosti pri sprejemanju zakonov, saj vidi v tem enega od temeljnih vzrokov za pravno neustaljenost, ki povzroča motnje pri pravni varnosti in trdnosti tako delovnih organizacij kot občanov.

Vloga republike pri oblikovanju zunanje politike Jugoslavije mora biti večja. Prvi korak k uresničevanju tega so republiški organi pri skupščini in izvršnem svetu, ki sistematično spremljajo zunanjo politiko. Druga in še ne dovolj uresničena vloga republik v zunanji politiki pa naj bo takšna vloga zvezne skupščine, ki bi dejansko oblikovala našo zunanjo politiko. To pomeni, da mora biti zunanja politika vseh zborov zvezne skupščine optimalna sinteza interesov delovnih ljudi naše samoupravne družbe. Pod tem razume Drago Seliger celotnost interesov, kjer morajo biti zlasti interesi gospodarskih organizacij mnogo bolj prisotni, kot so bili v preteklosti.

Glede vseljidske obrambe, ki pomeni mobilizacijo vseh ljudi k aktivnemu odboru proti kakršnikoli nevarnosti za neodvisnost Jugoslavije, meni kandidat, da je interes države kot celote prav zato, ker je seštevek interesov vseh republik. Ti interesi so in morajo biti v federativni državi kar najbolj usklajeni, da bi se koncept o vseljidski obrambi tudi uresničil.

Zvezni proračun, o katerem je bilo mnogo razprav, dokazuje, da si federacija prisvaja preveč sredstev. V tem se še vedno zrcalijo centralistične težnje, ki morajo nujno in čim hitreje odpreti. Razumljivo pa je, da morajo v federativni ureditvi države ostati v zveznem proračunu sredstva za vojsko, upravo, zunanjo politiko, sredstva za sklad za nerazvita območja in sredstva zveznega proračuna.

Drago Seliger je opozoril na problem, ki nastaja pri stikih poslancev z volivci. Prepogosto namreč pozabljamo, da so poslanci profesionalni in pa taki, ki svojo poslanstvo opravljajo poleg svojega rednega dela. Zato je nemogoče zahtevati od obojih enako tesno sodelovanje z volivci. To sodelovanje pa je lahko doseči s sestanki, ki jih organizira na primer SZDL z ljudmi, ki jih tak problem posebej zanima. Druga oblika povezave pa je možna prek tiska, radia in televizije.

Za republiški zbor:

Za odprtost slovenskega gospodarstva

Mirana Goslarja smo zaprosili za njegovo mnenje o odnosu slovenskega gospodarstva do jugoslovenskega tržišča.

Povedal nam je:

SEM ZAGOVORNIK maksimalne odprtosti slovenskega gospodarstva ne le do jugoslovenskega, temveč tudi do svetovnega trga, ker je to eden glavnih pogojev za usposabljanje gospodarstva, za čim večje uspehe, čim večjo prodornost.

Za takšno odprtost so potrebni predvsem trije vidiki:

1. Dane morajo biti možnosti slovenskih proizvajalcev, da plasirajo svoje proizvode v širšem jugoslovenskem prostoru.

2. Potrebna je odprtost vseh naših, še posebno pa trgovskih podjetij, tako da bo v njih prisoten asortiment jugoslovenske proizvodnje. Prav zaradi tega zagovarjam velika intergrirana trgovska podjetja s široko razvejano mrežo poslovalnic, ki niso zaprta ne v občinske, ne v republiške meje.

3. Še najpomembnejši pa je vidik proizvodnega in poslovno-tehničnega sodelovanja slovenskih

podjetij in drugih predelov Jugoslavije. Tu gre za razne kooperacije, poslovno-tehničnega sodelovanja in čim večje integracije. Sem pa proti vsemu, kar pod plaščem poslovnega dogovarjanja zagotavlja delitev trga. To vodi le v potuho za slabe, ki se hočejo zaščititi pred konkurenco na trgu.

Predpogoj za razne oblike poslovnega sodelovanja v jugoslovenskem prostoru je večja akumulativnost gospodarstva, se pravi, da morajo biti naši napor v prihodnje trajno usmerjeni v zmanjševanje obremenitev gospodarstva, ker le če bo gospodarstvo imelo več lastnih sredstev, bo sposobno za nove aranžmaje, nove investicije in podobno.

Samo razpolaganje z mnogo večjimi lastnimi sredstvi kot doslej, predvsem v poslovnih skladih podjetij, lahko privede od tega, da začnemo tudi v jugoslovenskem prostoru uresničevati že toliko časa proklamirano idejo o mobilnosti sredstev. Podjetja, ki bodo tako razpolagala z večjimi sredstvi, naj ne bi smatrala kot edine možne naložbe svojih sredstev le v lastno podjetje. V povezavi z drugimi podjetji in ob analizi trga lahko združijo svoja sredstva in tako iščejo še drugačne, bolj rentabilne naložbe, ki jim bodo prinesle še večja sredstva, še večji dohodek kot pa le vlaganja v svoje lastno podjetje. Toda tu smo šele na začetku novih procesov, naše gospodarske organizacije so pri tem večkrat še dokaj nezaupljive in se jim zde pametne le naložbe v lastne kapacitete, vse drugo pa je zanje manj aktivno. Res je, da nekatere sistemske rešitve bolj favorizirajo samostojnost obratov kot pa interes integriranih skupnosti. To bo treba spremeniti. Ponavljam pa, da sem proti takim oblikam združevanja, ki računajo le s spekulativnim uveljavljanjem povprečij med slabimi in dobrimi in mislijo, da se bodo sredstva od tistih, ki bolje gospodarijo in zato več ustvarijo, prelivala k tistim, ki slabše gospodarijo in imajo zato višje proizvodne stroške.

Menim, da je bistveno vprašanje našega celotnega družbenega razvoja (ne le gospodarskega) v tem, da vse več sredstev ostaja podjetjem, kajti samo nove gospodarske investicije bodo omogočile odpiranje novih delovnih mest in modernizacijo, to pa je pot do večjega družbenega proizvoda in s tem do večjih družbenih sredstev za celoten družbeni razvoj, torej tudi za splošni družbeni in osebni standard občanov.

Edo Brajnik:

**Zunanja
politika
je del
našega
vsak-
danjega
žicljenja**

Eda Brajnika smo zaprosili naj nam pove svoje mnenje o tem, kako se zunanja politika lahko kreira tudi v republiškem okviru.

Povedal nam je:

Z USTAVNIMI spremembami v zadnjih letih, zlasti z letošnjimi, so socialistične republike dobile večje ustavno-pravne možnosti in odgovornosti tudi na zunanje politike. V amandmajih k zvezni ustavi in v ustreznih spremembah ustav socialističnih republik je namreč izrecno zapisano, da socialistične republike prevzemajo enako odgovornost kot federacije tudi na področjih, ki so bila doslej v takoimenovani izključni zvezni pristojnosti. To se nanaša predvsem na narodno obrambo, notranje zadeve in zunanjo politiko.

Doslej smo bili večkrat navajeni misliti o zunanji politiki kot o neki abstraktni stvari, s katero se ukvarjajo diplomati in kvečjemu še kakšen poklicni politik. S čedalje večjim odpiranjem naših meja, z vključevanjem v svetovno tržišče blaga in kapitala, s čedalje večjo kulturno povezanostjo našega naroda s tujino itd., postaja docela jasno, da je zunanja politika sestavni del našega vsakdanjega življenja.

Kaj je zunanja politika? To so naši odnosi s tujino v celoti: politično in ekonomsko sodelovanje s svetom, kulturni in znanstveni stiki, tehnično sodelovanje idr. Oblikovanje in izvajanje te politike ni le stvar državnih organov »v imenu ljudi«, temveč je njena uspešnost odvisna od vseh nas: od proizvajalca v podjetju do znanstvenega delavca v inštitutu.

Gledano s tega vidika so pred SR Slovenijo na področju odnosov težke in pomembne naloge. Nadaljevati in poglobljati bo treba dobre in obojestransko koristne odnose s sosedi. To ni le v korist gospodarskemu napredku in splošnemu blagostanju na obeh straneh meje, temveč v današnjih pogojih zagotavlja tudi mir in sožitje našemu narodu — in s tem vsej Jugoslaviji na tem pomembnem evropskem križišču. Pa ne samo to, z dobrimi sosedskimi odnosi so dani tudi najboljši pogoji za stalno podporo matičnega naroda prizadevanjem slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski za kulturni, gospodarski in nacionalni napredek. Osnovna naloga naših prizadevanj v odnosih s tujino naj bi bila: zagotoviti predvsem varnost naše države in najboljše pogoje za naš notranji nacionalni, gospodarski in kulturni napredek.

Se bolj uporno bomo morali razvijati naše sodelovanje s tremi »svetovnimi tržišči«: z zahodnim, vzhodnim in takoimenovanimi deželami v razvoju. Tako v odnosih s sosednjimi državami kot v širšem sodelovanju se SR Slovenija pojavlja s premajhnim številom večjih, dolgoročnejših načrtov. Velike neizkoriščene možnosti so na mednarodnem tržišču kapitala, v katerega se čedalje bolj vključujejo. Doslej smo predlagali le nekaj gospodarskih podvigov, ki naj bi jih financirali iz mednarodnih virov (nekatera podjetja, ki so bila vključena v posojila mednarodne banke za modernizacijo industrije, gradnja dela ceste Šentilj—Gorica; načrt za razvoj turizma na alpskem področju). V vsa ta prizadevanja — naštel sem le nekatera — v »mednarodni politiki SR Slovenije« bo treba vključiti vse nacionalne ustvarjalne sile.

Ali večje delovanje republik na tem področju pomeni cepitev enotne jugoslovanske mednarodne politike? Ne, nasprotno, tako se še bolj krepi enotna in edinstvena politika mednarodnih odnosov jugoslovanske federacije, ki črpa svojo moč iz nacionalnih interesov vseh jugoslovanskih narodov. Ta enotnost se, ne nazadnje, odraža tudi v tem, da vsak napad na nacionalno integriteto ali na interese posameznega dela države pomeni hkrati napad na jugoslovansko skupnost v celoti. Nacionalni interesi posameznih jugoslovanskih narodov niso v nasprotju z interesi federacije, temveč se, nasprotno, med seboj dopolnjujejo in prelivajo v celoto, ki jo imenujemo nacionalni interesi jugoslovanske socialistične skupnosti narodov.

Dr. Vojan Rus:

Jasni

nacional-

ni cilji

DRUŽBENO vodenje v Sloveniji je še močno nezadostno.

Nimamo jasnega nacionalnega programa. Nismo izluščili, katere so največje slabosti v našem narodnem telesu. Nismo se še zedinili o naših najvažnejših ciljih, da bi čim boljše izkoristili naše zgodovinske in prirodne prednosti. V naši republici smo še vse prevečkrat delovali razdrobljeno in »gasilsko«, šele potem, ko so velike in očitne nezadostnosti že dolgo trajale.

Ker Slovenci ne vemo točneje, kje smo in kam gremo, smo v resni nevarnosti: da se naenkrat znajdemo daleč za hitrim gospodarskim in iz-

obrazbenim razvojem v Zapadni in Vzhodni Evropi; da se zunanjim pritiskom ne bomo mogli upreti, če naša nacionalna enotnost ne bo plod še dosti globljih družbenih odnosov in dosti večje zavesti.

Mislím, da so sedaj naši najvažnejši cilji: hitrejši razvoj **ustvarjalnih sil**, zlasti izobrazbe, vzgoje in znanosti; **izdelava nacionalnega programa** in zbiranje vseh slovenskih sil okrog njega; **globlja demokracija** in večja politična enotnost vseh delovnih ljudi; **večji delež kulture in družbenega standarda**.

V okviru vseh med sabo povezanih ciljev bomo uspešneje zdravili tudi vse, kar nas žuli danes — tudi v naši občini in v Ljubljani.

Glede srednje in visoke izobrazbe zaposlenih, Slovenci izredno zaostajamo. Smo med zadnjimi v Jugoslaviji, čeprav se približujemo tisti gospodarski stopnji, na kateri znanost in izobrazba postajata vse bolj odločilni. (V letu 1967 smo imeli samo 16 odstotkov zaposlenih s srednjo in visoko šolo, a v razvitih deželah jih je že okrog 40—50 %).

Ceprav vodstvena mesta v gospodarstvu, upravi in tudi šolstvu zasada še vse preveč neizobraženih, imajo sposobni, a siromašni slovenski otroci še zelo malo možnosti, da se izobrazijo in prispevajo k napredku dežele. To je velika škoda in povsem neopravičljiva malomarnost. Študentske in šolanje za najsposobnejše siromašne učence zahteva le majhen denar, ki pa bi bil najboljše naložen, saj nam danes veliko bolj manjka usposobljenih vodečih ljudi in strokovnjakov, kot za investiranega betona in strojev.

Pri vsem tem nevarnem zaostajanju izobrazbe pa odšteva slovenska družba vse manjši delež zanj.

Zaostajanje slovenske znanosti in nesposobnost dela neizobraženih vodstev, da porabijo znanstvene dosežke, imata resne posledice za gospodarstvo, družbeno vodenje, upravo, politiko in samo šolstvo.

Se zdaj nimamo jasnih predstav o bodočem razvoju slovenskega gospodarstva in zato smo večkrat »zabili« velika sredstva. Govori se največkrat samo o posameznih iztrganih vprašanjih, kot so gradnja cest in razvoj turizma. To so lahko koristni gospodarski prijemi. Toda oni še ne zgrabijo korenin najtežjih gospodarskih vprašanj: kako v bodočih desetletjih najti produktivna delovna mesta za 200—300 tisoč novih delavcev; kakšna so bodoča pota slovenske industrije in kmetijstva, ki še vedno zaposlujeta okrog 50 % prebivalstva in dajeta okrog polovico nacionalnega dohodka?

Nimamo izdelanih in ustreznih načinov usmerjanja gospodarstva in zunanje trgovine — pa se nam dogaja, da so v gospodarstvu proizvodne organizacije stalno v slabšem položaju kot neproizvodne, da zapravimo precej deviz tudi za uvoz luksuznih predmetov in da imajo na našem lastnem tržišču tuja podjetja včasih boljše pogoje kot domača.

Povsem prirodna je težnja, da z delom priborjeni standard stalno raste in da se spoštuje z delom in z varčevanjem pridobljena osebna lastnina. Napačna pa je tista politika, ki je dopuščala tudi špekulantske in monopolistične dohodke in ki je tudi zato zapostavljala tako pomembne stvari kot so otroško varstvo, zboljšanje starih pokojnin, študentske, šolstvo in pri nas že zdavnaj ukoreninjeno kulturo, ki je nekdanje vse delovne ljudi Slovenije povezovala v samozavestno skupnost.

Večja demokratičnost je pomemben sestavni del hitrejšega gospodarskega in družbenega razvoja. Če bo več kritike in več vpliva delovnih ljudi, ne bodo mogli ozki krogi neodgovorno postavljati vodeče ljudi, odločati samovoljno o najpomembnejših gospodarskih in drugih političnih vprašanjih. Več demokratične in na znanosti zasnovane kritike bo prispevalo k bolj uspešnemu delu vodečih, kar je danes ena od glavnih težav.

Pri nas ni vzrokov za večje spore med delavci, kmeti in intelektualci. Z njihovim skupnim demokratičnim pritiskom je možno odstraniti samovoljo ozkih skupin in privilegije nekaterih neproizvodnih gospodarskih organizacij (dela bank, zunanje trgovine in podobno).

Pravična je tudi težnja, da se razmeje in razčistijo odnosi med republiko in federacijo. Enotni bodo vsi jugoslovanski narodi močnejši proti pritiskom, ki jih vse ogrožajo z vseh strani. Ta enotnost pa je edino možna in plodna v takih okvirjih, ki naj omogočijo vsakemu, pa tudi slovenskem narodu razvoj vseh, v tisoč letih nastalih posebnih sposobnosti in kultur. Čeprav je neka naša pomoč manj razvitim delom Jugoslavije še nujna, ne sme biti potuha. Povsem neupravičeno je, da odteka še vedno vse večji delež slovenskega nacionalnega dohodka in deviz, saj se je Slovenija v preteklih letih častno oddolžila s pomočjo nerazvitim in ima danes najbolj izrabljena osnovna gospodarska sredstva v vsej Jugoslaviji.

Ivan Brumen:

Namesto intervjuja — žicljenjepis

TAKOJ po začetku vojne, leta 1941, je bil Ivan Brumen zaprt, nato pa so ga izselili v Bosno, od koder se je vrnil v Ljubljano, kjer se je aprila leta 1942 vključil v ilegalno delo. Po vojni je bil najprej upravnik za družbeno prehrano mesta Ljubljane, nato pa pomočnik poverjenika za preskrbo mesta. Leta 1952 je postal tajnik gostinske zbornice najprej mesta, nato pa okraja Ljubljana. Leta 1960 je postal tajnik republiške gostinske zbornice ter od tam prišel v skupno slovensko gospodarsko zbornico, v kateri je bil poleg turizma in gostinstva zadolžen še za komunalne dejavnosti, obrt in drugo.

Med številnimi funkcijami v njegovem družbeno-političnem delovanju — bil je sekretar osnovne organizacije zveze komunistov na terenu, sodeloval v samoupravnih organizacijah delovnih organizacij — hkrati pa je ves čas delal na področju turistične dejavnosti. Bil je ustanovitelj ter član turističnega društva Ljubljana, ljubljanske turistične zveze ter turistične zveze Slovenije, v kateri je še danes član upravnega odbora in podpredsednik. Ivan Brumen je poleg tega tudi član republiškega odbora sindikata storitvenih dejavnosti, bil pa je med drugim tudi član upravnega odbora takratne ljubljanske komunalne banke, član upravnega odbora centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, član izdajateljskega sveta Gospodarskega vestnika, član komisije za turizem pri Izvršnem svetu Slovenije. Bil je tudi predsednik sveta za gostinstvo okraja Ljubljana, štiri leta odbornik skupščine občine Ljubljana—Šiška, zadnji dve leti pa je poslanec republiške skupščine.

Ivan Brumen je s področja turističnega gospodarstva nastopal po radiu in televiziji, pisal v Gospodarski vestnik ter Turistični vestnik, pa tudi v beograjsko Ekonomsko politiko. Pri tem se je zavzemal za ustvarjanje pogojev za širše uveljavljanje turizma kot posebne ekonomske kategorije, ki lahko v slovenskem gospodarstvu z relativno majhnimi naložbami mnogo doprinese, predvsem pa lahko nudi zaposlitev večjemu številu strokovnih delavcev najrazličnejših kategorij. Hkrati je opozarjal na zaostajanje terciarnih dejavnosti — gostinstva, obrti, komunale — v našem dosedanjem gospodarskem razvoju, kar je prav gotovo škodovalo razvoju celotnega našega gospodarstva. Pri vsem tem pa je Ivan Brumen opozarjal tudi na zaostajanje v kvalitetni kadrovski strukturi na tem področju — deloma zaradi šibke ekonomske baze, deloma pa tudi zaradi nepravilnega družbenega vrednotenja tega dela, češ da je manjvredno ostalemu.

Ivan Brumen meni, da bo morala novoizvoljena skupščina nadaljevati z razreševanjem nekaterih najbolj žgočih družbenih problemov, ki so jih našli v prejšnjem obdobju — pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, znanstveno raziskovalno delo in izobraževanje. Osebno pa se bo še nadalje zavzemal za razreševanje turistične problematike, kar je njegov življenjski smoter. V prvi vrsti bo potrebno rešiti vprašanje strokovnih kadrov, pri čemer je šolstvo doslej gledalo vse preozko, glede na trenutne potrebe, ne pa tudi vnaprej.

**Vsi na
volitve!**

Za gospodarski zbor:

Gabrijel Miloš:

**Nespre-
jemljiv
sistem za
našo
tovarno**

POSŁANSKEMU kandidatu Gabrijelu Milošu smo zastavili tri vprašanja, na katera je on takole odgovoril:

Na vprašanje v zvezi z vključevanjem jugoslovanske proizvodnje na zunanjem tržišču lahko rečem tole:

S carinsko zaščito oziroma z deviznimi režimi, se je drastično obšlo interese industrije barv in lakov, ker so osnovni materiali (umetne smole, mehčala, topila) razdeljeni v razne devizne režime, medtem ko je vsa finalna proizvodnja na listi prostega uvoza. Nesprejemljiv je sistem, da so surovine za proizvodnjo barv in lakov obremenjene s carinsko tarifo 12 %, medtem, ko se uvažajo finalni proizvodi z »zaščitno carinsko tarifo« 10 %. Slični primeri se pojavljajo tudi v drugih panogah.

V zvezi z vključevanjem obrobni ljubljanskih okolišev v mestno področje pa tole:

Okoliški kraji se ne tretirajo v zadostni meri kot del mestnega področja. Kljub enakim dajatvam se zanemarjajo komunalna vprašanja, ki najbolj direktno vplivajo na razpoloženje prebivalcev, kot na primer ceste, voda, prehodi, razsvetljava itd.

In v zvezi s kooperacijo:

Nujnost povezave ali kooperacije med industrijskimi podjetji: Razdrobljenost slovenske industrije negativno vpliva na nadaljni razvoj industrializacije, kar se posebno odraža v kemični stroki. Bazična kemična industrija ne ustvarja — zaradi sistema vezanih cen — dovolj dohodkov za obnavljanje oziroma razširitev proizvodnje.

Pozitiven primer skupnega sodelovanja je formiranje Kreditnega sklada za razvoj svojih članov in po dogovoru za investiranje v sorodno proizvodnjo, ki so ga ustanovili podjetja »Sava« Kranj, »Melamin« Kočevje, »Fenolit« Borovnica in »Color« Medvode.

Bernard Rode:

**Indu-
strija je
premalo
speciali-
zirana**

KO SVA se začela s tovarišem Bernardom Rode, direktorjem Tovarne dekorativnih tkanin, pogovarjati o gospodarskih vprašanjih, sem takoj opazil, kako zelo obvlada svoje delo. Ni čudno, saj je opravljal že vrsto političnih dolžnosti, pri katerih je imel opraviti z gospodarstvom, delal je v poslovnih združenjih in svetih, pa tudi kot direktor Tovarne dekorativnih tkanin se iz dneva v dan srečuje z vrsto vprašanj.

»Mislim, da je naša industrija premalo specializirana in da delitev dela med slovenskimi proizva-

jalci ni dovolj izpeljana. Če tako pogledamo tekstilno industrijo, vidimo, da je asortiman predilnic še vse preširok ter da bi z medsebojnim dogovorom o tem, kaj bi kdo predel, prišli do večjih količin, do zmanjšanja stroškov ter s tem tudi do večje konkurenčnosti. Nujno je, da se odpiramo navzven, saj je naša industrija v nekaterih panogah samo za domači trg prevelika. Ob tem pa mislim, da je mnogo bolj racionalno izvažati gotove izdelke kot pa to, da naši ljudje iščejo delo v tujini, zato je treba tudi priti do novih delovnih mest. Najekonomičnejšo možnost vidim v večjem izkoriščanju sedanjih kapacitet. Se vedno dela pri nas 72 % zaposlenih le v eni izmeni, v dveh 16 % in v treh 11 %. V naši tovarni smo razmerje obrnili: le 14 % zaposlenih dela v eni izmeni, v dveh 26 %, v treh 56 % in štirih izmenah 28 %. Tako so drage naprave res izkoriščene. Danes stanje delovno mesto v tekstilni industriji kakšnih 100.000 novih din — potem pa lahko premislimo, kakšne so še možnosti, ki jih še vedno nismo uspeli izkoristiti. Verjetno bo treba razmišljati tudi o učinkovitejšemu delu v okviru rednega delovnega časa. Mislim, da še vedno ne delamo dovolj učinkovito, da bi morala biti storilnost še večja. S tako, intenzivnejšo, kvalitetnejšo in cenejšo proizvodnjo bi bili hitreje konkurenčni in to bi omogočalo hitro zaposlitev večjega števila ljudi. Vse to pa zahteva seveda strokovno usposobljene in iniciativne ljudi.

Mladini in prihodnji generaciji smo dolžni zagotoviti delo, prihodnost doma, saj bomo lahko samo s skupnim delom in prizadevanji dosegali večje uspehe in napredek.

»In za kaj se boste, če boste izvoljeni, zavzemali kot poslanec?«

»Prizadeval si bom prispevati k ureditvi nacionalnega gospodarstva in še posebej industrije do take mere, da bomo resnično konkurenčni na jugoslovanskem in mednarodnem trgu in hkrati sposobni odpirati toliko novih delovnih mest, kolikor jih potrebujemo, oziroma, kot nam jih narokuje večanje števila aktivnih občanov.«

Milan Strah:

**Pro-
izvodnja
in
trgovina**

STRAH Milan, referent za analizo trga v tovarni Lek, je že v pričetku pogovora omenil, da ga posebej zanimajo razmerja med proizvajalci in trgovino, saj ima na tem področju največ delovnih izkušenj. Iz bogato dokumentirane problematike je povzel osnovne značilnosti iz izhodišča za reševanje nekaterih sistemskih nejasnosti: Glede na aktualnost nerešenih ali nedodeljenih vprašanj in glede na to, da kandidiram za republiški gospodarski zbor, se želim omejiti na vprašanja, ki po mojem mišljenju najbolj tarejo naše gospodarstvo in bi morali biti predmet tudi najvišjih republiških in zveznih forumov.

Naj omenim na primer: ekonomski položaj in neravnovesje razvoja med industrijo in trgovino. Pešanje ekonomske moči in zmanjševanje reprodukcijske sposobnosti industrije, zlasti v zadnjih letih, na drugi strani pa nagel porast dohodka v trgovini, povzročajo nezaželene in nezdružljive disproporce. Reprodukcijska sposobnost jugoslovanske trgovine je na ta način prerasla industrijsko za 60 %. To pomeni, da je trgovina sposobna dati več za sklade od svojega neto produkta kot industrija za več kot 60 %. Poleg tega so ta sredstva v industriji obremenjena še z anuitetami, tako da je v končni oceni reprodukcijska sposobnost trgovine še enkrat močnejša od reprodukcijske sposobnosti industrije. Zagovarjanje nekaterih krogov, da se ta denar v trgovini racionalno troši je tu drugotnega pomena in ne opravičuje tako globoke spremembe prerazdelitve narodnega dohodka v korist trgovine. Mislim, da je treba najprej dobro in poceni proizvajati in šele nato solidno in poceni prodajati. Ovitke in embalažo še danes predrago plačujemo.

Se zanimivejše od navedenih dejstev je odkrivanje vzrokov, ki pogojujejo tako neurejenost v delitvi narodnega dohodka. Dejstvo je, da v liberaliziranem tržišču najbolj občutljivo nepravilnosti delovanja tržišča predvsem proizvajalci, bodisi zaradi lastnih slabosti ali slabosti drugih, pri čemer mislim tudi na razne predstavniške organe združenja, zbornice, banke itd. Odveč bi bilo misliti, da v svobodnejšem delovanju tržišča, ti organi zbučljajo na svojem pomenu. Ravno obratno, samo brez jasno opredeljene odgovornosti je to neizvedljivo.

Med aktualne teme se uvrščajo tudi vprašanja delitve sredstev med družbo in gospodarstvom, gospodarstvom in negospodarstvom, dalje poglobljanje razlik med razvitimi in nerazvitimi področji itd. Pravilna rešitev teh vprašanj zavisi od našega poglobljanja in spoznanja pravilne razdelitve narodnega dohodka. Za to pa je potrebno veliko več analiz, podatkov in manj verbalnega prepričevanja, skratka več dela in manj sestankov.

Kako so potrebne dodatne analize in nadaljnje proučevanje raznih povprečnih podatkov, si ogledmo v naslednjem primeru:

V letu 1968 se je dvignila industrijska proizvodnja v Sloveniji za 8 % nad raven leta 1967, vendar so se sredstva za delo povečala samo za 3 %, blago za splošno porabo pa za 11 %. Ker je za nadaljnjo ugodno rast proizvodnje odločilno predvsem povečanje sredstev za delo, je lanski optimizem ugodne rasti proizvodnje lahko zelo varljiv, v kolikor ne bodo sledile korenitejšie spremembe, ne samo v distribuciji kreditov (kjer smo proizvajalci zelo v neugodnem položaju), ampak tudi na področjih, ki zadevajo smiselnejšo razdelitev dohodka, seveda ne z administrativnimi, ampak predvsem z ekonomskimi ukrepi.

Janez Vidmar:

JANEZ VIDMAR, magister ekonomskih znanosti si je za temo razgovora izbral predvsem položaj gospodarskih panog in podjetij v sistemu delitve dohodka. Predvsem ga to prizadeva pri planiranju proizvodnje in pri delitvi osebnega dohodka tako neupravičeno visokega kot tudi nizkega.

Občutne razlike v ekonomskem položaju posameznih panog slovenskega gospodarstva in v ekonomskem položaju posameznih podjetij so bile že dosedaj večkrat predmet razprav na sejah gospodarskega zbora v preteklem mandatnem obdobju. Ze od uveljavitve načel in pogloblitnih ciljev gospodarske reforme pogrešam jassen koncept razvoja jugoslovanskega gospodarstva in v tem okviru tudi koncept razvoja slovenskega gospodarstva. Čeprav je jasno, da morajo podjetja v svojem poslovanju upoštevati osnovne principe ekonomike podjetja, to je princip produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti, je vendar spričo prehoda na tržno gospodarstvo prišlo in še prihaja do bistvenih razlik med posameznimi podjetji, ki se odražajo v boljših ali slabših poslovnih rezultatih in v zelo različnih nivojih povprečnega osebnega dohodka. Dejstvo je, da ne moremo pripisati dobrih poslovnih rezultatov v celoti zaslu-

**Položaj
gospo-
darskih
panog**

gam posameznega delovnega kolektiva, kar velja tudi za slabe poslovne rezultate, za katere prav tako ne bi mogli kriviti delovnih kolektivov. Zaradi tega bo treba z večjim čutom odgovornosti kot dosedaj posvetiti v gospodarskem zboru večjo pozornost pogojem gospodarjenja posameznih panog in se s konceptom dolgoročnega razvoja odločiti za osnovno smer, ki bi morala nedvoumno nakazati tudi perspektivo razvoja posameznih panog in v njihovem

okviru tudi posameznih podjetij. Brez koncepta dolgoročnega ekonomskega političnega razvoja Slovenije, ki bi naj bil osnova za formiranje dolgoročne ekonomske, socialne in regionalne politike si težko predstavljamo odpravo občutnih razlik v ekonomskem položaju posameznih panog in podjetij, razen če se seveda ne sprijaznimo s tem, da bodo nekateri delovni kolektivi še dolga leta »životarili«, drugi pa bodisi na račun monopolnega položaja na domačem trgu ali na račun sistemsko nepravilno urejenih razmerij dosegali zavirljive poslovne rezultate, posamezniki pa visoke osebne dohodke. V tem smislu bo treba tudi v gospodarskem zboru napraviti hitre in čim boljše ukrepe, da se čimprej uveljavijo ustrezna določila novega zakona o delitvi dohodka v zvezi z družbenim dogovarjanjem.

Menim, da družbena lastnina proizvodnih sredstev, ki so dana v upravo delovnim kolektivom ne bi smela biti ne glede na tržno gospodarstvo osnova, ki posameznim delovnim kolektivom omogoča tako različne poslovne rezultate in s tem tudi zelo različne osebne dohodke. Pri formiranju koncepta dolgoročnega ekonomskega političnega razvoja naše republike bo treba jasno opredeliti kategorijo družbene lastnine, kot bo treba jasno opredeliti tudi perspektive zasebne lastnine. Zdi se mi namreč nemogoče, da prepuščamo proces defrenciacije na »bogate« in »revne« samemu sebi in da nimamo pri tem izdelanih ustreznih kriterijev niti za preprečevanje te družbene diferenciacije, ki jo posameznikom omogoča celo družbena lastnina proizvodnih sredstev. Prepričan sem, da se prej ko slej ne bomo mogli izogniti formiranju družbenih kriterijev delitve osebnih dohodkov, ne da bi se zavzemal za kakršnekoli administrativne posege na tem občutljivem področju. Če namreč govorimo o nagrajevanju po delu, ki je naše osnovno družbeno načelo pridobivanja osebnega dohodka, potem smatram, da so za uveljavitev tega načela potrebni tudi družbeni kriteriji, do katerih je potrebno priti čim prej in se bom zanje zavzemal tudi kot družbeno politični delavec.

Nesporno smo prišli v najtežjo fazo izvajanja gospodarske reforme, ko se zaostrojuje odnos med posameznimi gospodarskimi panogami in znotraj gospodarskih panog, čeprav so že pokopane težnje po vračanju na staro. Pri tem pa niso dovolj jasno opredeljeni cilji družbene reforme in celo prihaja do določenih nasprotij med cilji gospodarske in družbene reforme. Eno izmed nasprotij, ki se pojavljajo v konkretni obliki je tudi naraščanje takojmenovanih družbenih dajatev in s tem dodatno obremenjevanje gospodarstva. Prav gotovo je to posledica prepočasnih ukrepov v smislu racionalizacije dela pri posameznih nosilcih splošne porabe, pri čemer živimo v prepričanju, da gospodarstvo zmore vse obremenitve, iz leta v leto pa imamo več podjetij, ki poslujejo na meji rentabilnosti ali celo z izgubo. Zdi se mi nemogoče, da bi tudi v bodoče povečevali takojmenovane družbene dajatve in menim, da je ena izmed nalog gospodarskega zbora tudi v tem, da se zavzema za take stopnje družbenih dajatev, ki jih gospodarstvo tudi lahko zmore.

Za prosvetno-kulturni zbor:

Mirko Damjan:

**Novi
objekti
v
šolstvu
in
varstvu**

PODROČJA, kjer je močan vpliv prebivalstva odpirajo nova vprašanja, eno izmed teh je tudi iskanje sredstev za nove objekte v šolstvu in varstvu.

Kako bomo ob pomanjkanju sredstev lažje reševali probleme šolstva in varstva?

Problem financiranja osnovno šolskih in vzgojno varstvenih objektov je že nekaj let zelo akuten. Smatram, da je ta problem le eden izmed vrste težav, ki nam na področju šolstva in vzgoje z vedno večjo težo narekuje najti boljše in predvsem hitreje sistematske rešitve. Znano nam je, da smo že v lanskem letu pristopili k kompleksni sanaciji tega problema. Najprej bo potrebno realizirati materialno stanje vzgoje in izobraževanja po že znanih principih povečevanja sredstev za osnovno dejavnost. V letošnjem letu se to tudi že izvaja. Tako ima letos na primer Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana za vzgojno-izobraževalno dejavnost v primerjavi z lanskim letom za 23,5 odstotkov več sredstev, kljub temu, da so proračunska sredstva ljubljanskih občin večinoma manjša od lanskih. Pri tem pa seveda ostane manj denarja v proračunih za gradnjo novih vzgojno-varstvenih objektov, ki pa jih je občina po dosedanjih predpisih dolžna zgraditi. Proračunska sredstva iz prispevkov in davkov občanov že dolgo ne zadoščajo več, posebno na tistih območjih oziroma občinah, kjer imajo intenzivno stanovanjsko gradnjo. Takoj moramo tudi prekiniti s staro prakso namreč, da začnemo graditi osnovno šolo in vrtce šele nekaj let po tem, ko je novo stanovanjsko naselje že izgrajeno in naseljeno. V naši občini smo s tako prakso že prekinili. V soseski SS-6 smo istočasno s stanovanjsko gradnjo pričeli tudi graditi vzgojno-varstveni zavod in osnovno šolo. Prvi že služi svojemu namenu. Pripravljajo pa se projekti za pričetek gradnje druge vzgojno-varstvene ustanove v isti soseski.

Naša skupščina je v času svojega mandata podala več predlogov republiškim organom za hitreje in predvsem sistemsko boljše rešitve financiranja novih vzgojno-izobraževalnih objektov. Med drugim predlagamo sprejetje predpisa, ki bi obvezoval plačevati poseben prispevek vse investitorje na področjih intenzivne in etapne stanovanjske gradnje v korist novih šolskih in varstvenih objektov. Mislim, da bi morale tudi banke sodelovati pri izvajanju tega financiranja, predvsem z boljšimi pogoji kreditiranja kot pa je to današnja praksa. In ne nazadnje bi morali dokončno razmisliti o uvedbi samopriskevka za izgradnjo šol in vrtcev, vendar za celotno območje petih ljubljanskih občin.

Ob velikem številu žena, ki so zaposlene v Ljubljani bi morali hitreje reševati probleme otroškega varstva, kako zainteresirati delovne organizacije v gospodarstvu za večjo soudeležbo pri urejanju teh vprašanj?

V Ljubljani smo sprejeli enoten program razvoja mreže vzgojno-varstvenih ustanov, tako vrtcev kot jašlic pa tudi oddelkov podaljšanega bivanja osnovnošolskih otrok za obdobje naslednjih petih let. Spriči dejstva, da je število zaposlenih žena iz leta v leto večje, danes imamo v Ljubljani že 44 % žena zaposlenih, moramo z vso resnostjo dosledno izvajati sprejeti program. Lahko povem, da se je izvajanje programa zelo dobro pričelo in da so pri varstvu objekti že zgrajeni, oziroma so v gradnji v skladu z dinamiko sprejetega programa. Finančna sredstva tako s strani občinskih proračunov kot sklada za otroško varstvo pri TIS Ljubljana so za prvo etapo zagotovljena. Letošnja stoodstotno povečana stopnja delitve teh sredstev je omogočila skladu za otroško varstvo pri TIS Ljubljana, da pri vseh objektihih participira s 50 odstotno udeležbo.

V naslednjih letih bo potrebno povečati sedanjo prispevno stopnjo 1,8 za otroško varstvo, dobiti bomo morali boljše bančne kredite in povečati delež občinskih proračunov, da bomo lahko sprejeli program razvoja mreže vzgojno-varstvenih ustanov v petih letih v celoti realizirali. Pri tem pa posebno poudarjam nujnost enotnega izvajanja programa in istočasno vsakoletno zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev za osnovno dejavnost v novo izgrajenih objektihih.

Povejte, prosim, za katere probleme se boste najbolj zavzemali, če boste izvoljeni za poslanca v kulturno-prosvetni zbor!

Kot poslanec v kulturno-prosvetnem zboru, v kolikor bom seveda izvoljen, pa bi predvsem nadaljeval z dosedanjimi napori za dosledno izvajanje sanacije na področju izobraževalne dejavnosti in posebej na področju osnovnega in strokovnega šolstva ter vzgojno-varstvenih ustanov po načelih, ki sem jih že omenil v prejšnjih odgovorih.

**VOLIMO
NAJBOLJŠE!**

Kolar Vilko:

**Mnogo
je
še
nerešenih
vprašanj**

RAVNATELJA I. osnovne šole heroja Franca Rozmana-Staneta Ljubljana-Sentvid tov. Vilka Kolarja sem našel v njegovi skromni pisarni, prav v trenutku, ko je sklonjen in zatopljen listal, po, na prvem pogledu sodeč, obširnem aktu: Anketi o sodelovanju s starši pri vzgoji mlade generacije.

Ker sva ravno pri vzgoji in izobraževanju, prosim povejte, kaj smatrate, da je treba na tem področju spremeniti?

»To je obširno vprašanje. Prvo, kar moram poudariti je to, da je treba v naše šole, osnovne, srednje in strokovne več vzgoje, idejne in splošne življenjske. Ugotavljamo, da smo prav v tem dokaj deficitarni, kar se nam odraža v družbenem življenju, ker hočemo mladini natrpati čimveč snovi, da bi lahko nadaljevala šolanje v gimnaziji in drugih šolah. Zaradi tega v Sloveniji okrog 1/3 otrok ne konča osemletne šole. Torej se naše šole še niso otresle stare miselnosti, da so pripravljajnice za višje šole, ampak morajo biti vzgojne in izobraževalne ustanove, ki pripravljajo mladino za življenje v naši samoupravni družbi.

Se nekaj bi poudaril. Gre za strokovno zasedbo — to je za kadrovska vprašanja na naših šolah. Absolutno sem za to, da je treba dvigniti strokovno raven našega prosvetnega delavca. Toda današnje šole, višje in visoke polagajo vse preveč pozornosti na čisto stroko, premalo pa na pedagogiko, metodično in psihološko plat priprave prosvetnega delavca za poklic. Šolniki še danes ne vemo kakšen naj bo profil absolventa te ali one šole, profil, ki ga bomo rabili v prihodnosti spriči našega nadaljnega družbenega ekonomskega razvoja. Zaradi tega je v naših šolah vse preveč posploševanja pri izobraževanju, da o vzgoji ne govorim.«

»Kaj pa finančna plat šolstva?«

»Tudi tu smo grešili vsa leta od reforme šolstva dalje, ker nismo z reformo, od katere smo mnogo pričakovali in ki je tudi dosti zahtevala, pričeli sistematično in vzporedno reševati tudi finančna in materialna vprašanja in s tem omogočili rast šolstva vzporedno z našim družbenim razvojem. Danes smo pa v silno kočljivem položaju, ki ga je družbeno gospodarska reforma še bolj zaostрила in se nam zanemarjanje tega vprašanja zelo maščuje.

Smatram, da bi se dalo s pametnim družbenim dogovorom z našim gospodarstvom to vprašanje lepo rešiti, da bi bilo področje vzgoje in izobraževanja deležno večje participacije od celotnega narodnega dohodka in ne samo od osebnega dohodka. To smo tudi upravičeni zahtevati, kajti zastajanje v pogledu ustvarjanja materialne osnove vzgoje in izobraževanja ter prejemkov prosvetnih delavcev, gre prav na račun dolgoletnega odpuščanja na račun rasti in saniranja našega gospodarstva. In ko smo to v glavnem dosegli, bi pa gospodarstvo moralo globlje seči v žep in vračati ta dolg, ki ga ima do vzgoje in izobraževanja. Mora pa to področje enkrat res dobiti stalne in zadostne vire sredstev, ki se naj sorazmerno dvigajo z rastjo narodnega dohodka.«

»Kako pa sodite o položaju naše kulture?«

»Tudi to področje je bilo in je še zapostavljeno prav tako kot vzgoja in izobraževanje in se bomo morali lotiti načrtnega saniranja naše kulturne dejavnosti. Kultura je ena od osnovnih bitnosti obstoja nekega naroda in prav tega dejstva se pri financiranju kulture premalo zavedamo. Jasno pa je, da je treba tudi tu ločiti, kaj je res prava in čista kulturna dejavnost in kaj s kulturo nima nikake zveze, pa tu in tam globoko sežemo v žep za financiranje take dejavnosti. Tudi tu smatram, da je treba zagotoviti stalne vire financiranja, ki bodo vzporedna z dvigom narodnega dohodka.«

»Za kaj se mislite najbolj zavzeti, če boste izvoljeni za poslanca kulturno-prosvetnega zbora SRS?«

»V odgovorih sem površno nakazal le nekaj grobih vprašanj s tega širokega področja družbene dejavnosti. Ta vprašanja potegnjo za seboj še vrsto drugih, vendar smatram, da je treba vprašanje vzgoje, izobraževanja, kulture in znanstveno raziskovalne dejavnosti najprej načelno in kompleksno postaviti in rešiti, potem pa se lotiti vseh vzporednih vprašanj, ki pa so tudi bistvena. In ker se s temi vprašanji bavim že vrsto let, upam, da bom lahko osebno več doprinašal in prispeval pri reševanju omenjenih vprašanj v takem forumu kot je kulturno prosvetni zbor SRS.

Vinko Habjan:

Kultura,

znanost,

umetnost

Ali kot član odbora za kulturo MS Ljubljana lahko posredujete vaša stališča do področja kulture?

V dveletni mandatni dobi so bila moja stališča identična s stališčem odbora, ki se je zavzemal za sociološko raziskavo in znanstveno analizo stanja na področju kulture za mesto Ljubljana. Člani odbora so si prizadevali, da ne bi bili samo razdeljevalci denarja kulturnim zavodom, ampak da bi na podlagi dobljenih analiz sprejeli tak koncept dela, ki bi omogočal odboru usmerjati realno kulturno politiko v Ljubljani.

Dejstvo je, da je ob razvoju samoupravne demokratične družbe žal prišla kultura v neurejen položaj, prepuščena enostranskim interesom z neurejenim razmerjem v takozvani gospodarski in negospodarski sferi. Kultura je v zapostavljenem položaju, ki pasivizira in hromi delo kulturnih ustanov ter umetniških ustvarjalcev; je v položaju ki znižuje nivo, delo in interes do kulture.

Kultura, znanost in umetnost so bistvo vsake družbe in kot taki ne morejo delovati brez stabilnih materialnih pogojev, zato se je treba zavzemati za urejeno razmerje med družbo in kulturo, za stalne vire finančnih sredstev, za zakon, ki naj reši vprašanja kulture in kulturnih ustanov v odnosu na materialne zmožljivosti našega naroda.

Zavzemati se moramo za bistvo politike v kulturi, za takšne pogoje v naši družbi, ki bodo omogočili, da se bodo lahko nemoteno razvijale in uveljavljale vse obstoječe ustvarjalne sile Slovencev na področju kulture. Notranja diferenciacija, zdrava kritika, umetniška ustvarjalnost in humani odnosi pa naj izluščijo kvaliteto posameznih institucij in posameznikov.

Ker kultura ni le bistveni pogoj visoko razvite družbe, temveč tudi merilo odnosov v družbi, je torej družba po svojih predstavnikih zadolžena, da da pobudo in se bori za to, kar je slovenskemu narodu tradicionalno za oživiljanje kulture.

V odgovoru na prvo vprašanje ste omenjali tudi znanost. Kaj sodite o tej zvrsti kulture?

Dejstvo je, da živimo v stoletju znanosti in tehnike, v stoletju znanstvenega načina mišljenja in življenja, ko osvoboditev ni več teoretična teza ampak praktično dejstvo, saj je znanost zagotovila človeku tudi nadvlado nad znanstvenim svetom.

Očitno je, da je znanost tudi pri nas izredno napredovala, da imamo kvalitetne znanstvenike mednarodnega slovesa in lepo število znanstvenih institutov. Opazno pa je žal tudi to, da so ti inštituti in njihovi strokovni ter znanstveni delavci v premajhnem stiku z našo stvarnostjo, družbo, življenjem. Želimo si, da bi bila znanost bolj povezana s politiko, skratka bolj vključena v proces oblikovanja in usmerjanja našega gospodarskega in družbenega življenja, da bi bila katalizator naše notranje in zunanje politike.

Na kaj pomislite ob izreku »mladina je ogledalo družbe«?

Sodobna industrijska civilizacija in njena kultura je ena najbolj dvoličnih v zgodovini človeštva. Njene proklamacije postavljajo realnost vsakdanjega življenja na laž. Tehnokratska miselnost

starih postavlja mlade v paradoksen položaj. Tehnokratski smatrajo, da je vzgoja drugotnega pomena za družbo. Ekspanzija take politike zavaja mlade ljudi v nemogoče akcije, ki škodujejo zdravju rasti in razvoju mladine, zavaja odrasle ljudi in družine, kar pogojuje nešteto negativnih zgledov. Nesmotni standard povzročajo generacijske konflikte, pri mladih vznemirljive pojave upora, ki se žal kažejo v uživanju alkohola, mamili, v samomorih, agresivnostih in seksualni sproščenosti.

Mladini je treba nenehno dokazovati, da je stvar socializma predvsem čimvečje zadovoljstvo človeka, ki je sicer odvisno tudi od materialnega, vendar pa predvsem od duševnega standarda. Seveda pa je merilo vsake propagande za mladino osebni zgled mentorjev — starejših ljudi.

Problemi mladine so identični z osnovnimi družbenimi problemi in jih je treba znanstveno preučevati, jih objektivno prikazovati in strokovno razreševati.

Na katere probleme bi opozorili na področju vzgoje in izobraževanja?

O vzgoji in izobraževanju veliko govorimo že od uveljavitve zakona o šolski reformi. Ta reforma ni zaključena zaradi nerešenih konceptov tako materialne kot vsebinske in sistemske strani. Reforma je torej v teku, šolstvo pa v sanacijskem postopku. Nerešeni problemi in dokaj skromne razmere v našem šolstvu so končno vendarle angažirale naše družbene dejavnike, da so smeje pristopili k konkretnemu reševanju materialnega stanja naših šol in boljšega vrednotenja pedagoškega dela prosvetnih delavcev.

Vzporedno pa se nam odpirajo nadaljnji pereči problemi kot npr. šolski sistem, ki naj bi rešil osip v osnovni šoli, vpeljal diferenciran pouk, odpravil togost učnega načrta, povečal humanizacijo in s kvalitetnim poukom zagotovil vsem slovenskim otrokom enakovreden pouk ter enake pogoje za nadaljnje šolanje.

Zavzemati se bo torej treba za popolno izvedbo že sprejetih načel šolske reforme in nadaljevati s sanacijo šolstva vse dotlej, ko bodo vzgoji in izobraževanju zagotovljeni normalni pogoji za delo.

Kakšen je vaš odnos do nerazvitih področij?

Obseg razvitosti politično-teritorialne skupnosti je vsekakor osnovni činitelj pri načrtovanju razvoja katerekoli panoge in zelo odločilen prav za takoimenovano negospodarsko sfero. O nerazvitih in razvitih razpravljamo že kar dolgo in želja je, da se ta problem enkrat dokončno zadovoljivo reši.

Dejstvo je, da se morajo v Jugoslaviji nerazviti zavedati, da so razviti samo relativno razviti. Ekonomske analize to dokazujejo, tolmačenja pa naj opravijo strokovnjaki — ekonomisti in sociologi.

Res je pomoč nerazvitim potrebna, vendar ne na račun stagnacije gospodarstva v razvitih delih. Potrebno bo najti več pokazateljev, ki naj odločajo o event. razdeljevanju sredstev nerazvitim po načelu kreditiranja in nadzora s pomočjo bank.

Florjančič Jože:

Zapo-

slitev

absol-

ventov

poklicnih

šol

OSNOVNI cilj mojega sodelovanja naj bi bil v povezavi šolstva in delovnih organizacij, pa naj si bo to v osnovnem šolstvu, ali v poklicni, srednji ali visoki šoli. Pereč problem je predvsem z dijaki, ki ne dokončajo popolne osnovne šole in imajo željo, da se vključijo v delovne organizacije. Sodelovanje Zavoda za zaposlovanje in šole z delovno organizacijo bi lahko bistveno vplivalo na zaposlitev mladine, na delovnih mestih. Naloga delovnih organizacij pa mora biti predvsem skrb za strokovno izpopolnitev in verifikacijo ozkih profilov, kar je možno urediti z medtovar-

niškimi centri, pri čemer bi morala pomagati tudi gospodarska zbornica. Široki profil pa zahtevajo določeno mero znanja, ki ga morajo imeti absolventi šol, ko vstopijo v delovno organizacijo. Naši učni načrti pa se ne spreminjajo s tako hitrostjo, kot napreduje industrija in zato se absolventi težko znajdejo ob vstopu v podjetje. Ta problem se sicer rešuje s pripravniško dobo, ki pa mora biti nujno povezana s funkcionalnim izobraževanjem. Delovne organizacije dobivajo programe različnih zunanjih izobraževalnih institucij, zavodov, delavskih univerz in podobno. Toda zaradi nepravilnega sistema in delitve dela teh izobraževalnih ustanov (vsi izobražujejo vse), se delovne organizacije težko odločijo, katera ustanova nudi najkvalitetnejše in ekonomičnejše dopolnilno izobraževanje. Mislim, da bi bil ta problem rešljiv s fuzijo in delitvijo dela izobraževalnih ustanov.

Zanimivo je tudi vprašanje zaposlitve absolventov poklicnih šol, ki jih šole direktno vzgajajo kot kader za delovne organizacije. Te šole so prenatrpane z dijaki. Nihče pa se ne vpraša, ali bodo dijaki, ki končajo poklicno šolo dobili zaposlitev. Praksa nam kaže, da prav ti dijaki, čeprav imajo verifikacijo širokega profila, ne dobijo zaposlitve na delovnih mestih, za kar so izučeni, pač pa iščejo zaposlitve drugje. Tak način šolanja je nenačrten in izredno drag, saj starši vzdržujejo otroke, ki bi se sicer lahko že zaposlili, šola nudi znanje dijaku, ki ga ne bo koristil, delovne organizacije pa imajo stroške s prekvalifikacijo in končno, ali sploh lahko govorimo o načrtnem poklicnem usmerjanju in veselju do bodočega poklica.

Vprašanje štipendiranja je tudi pereč problem. Ker je preveč delovne sile in ker delovne organizacije lahko dobijo strokovnjake brez štipendiranja, se trenutno podjetja zapirajo in bodo dala štipendije, ko bo to potrebno. Toda mišljenja sem, da je kljub temu potrebno poskrbeti, da nam talenti ne propadejo, ter da se ustanovi sklad, ki bi zbiral sredstva delovnih organizacij in omogočil študij otrokom, ki so nadarjeni, pa jim finančne možnosti ne omogočajo nadaljnji študij.

Delovne organizacije dajejo znatna sredstva za izobraževanje in kulturo, nastaja pa vprašanje, ali so ta sredstva resnično pravilno izkoriščena. V kolikor je sistem šolstva pravilno postavljen, v kar pač dvomim, in kljub temu manjka sredstev, sem prepričan, da delovne organizacije ne bi nasprotovale višjemu prispevku.

Za socialno-zdravstveni zbor:

Anica Okršlar:

Sistem

je

treba

izpo-

polniti

PO DVOLETNEM prizadevnem delu v socialno-zdravstvenem zboru slovenske skupščine Anica Okršlar, višja medicinska laborantka Zdravstvene doma Šiška, kandidira tokrat ponovno.

Ob tem smo jo povprašali, kakšne so njene izkušnje in predvsem katerim nalogam bo tokrat zastavila svoje moči in kako bo usmerila svoje delo.

V pogovoru je znova in znova poudarjala, da je za izvrševanje poslanske dolžnosti prav gotovo najpomembnejše vzdrževati stike z volivci hkrati pa stalno spremljati gradivo in problematiko, ki se pojavlja v skupščini.

»Osebnih stiki z volivci na eni strani, na drugi pa temeljito poznavanje gradiva, to je prav gotovo osnova za dobro delo poslanca. Le tako je možno pravilno usklajevati interese in želje volivcev z realnimi možnostmi družbe.«

Pri vprašanju o načrtih za delo v bodoče pa je tovarišica Okršlarjeva dejala:

»Kljub dokaj uspešnemu delu zbora je ostalo doslej še veliko problemov odprtih. Tako s področja zdravstvenega varstva, zdravstvenega in socialnega zavarovanja kot tudi pri invalidskem ter pokojninskem varstvu in socialni problematiki. Za razvoj zdravstvenega varstva je velikega pomena v prvi vrsti realen program, ki bo temeljil na dejanskih ugotovitvah in ki bo nakazal potrebe po najnujnejših ukrepih v zdravstvenem varstvu. Le tako se bo zdravstvo in zdravstveno zavarovanje uspešneje vključilo v splošna družbena prizadevanja v zvezi z reformo. Na tem področju bo treba usmeriti pozornost skrbi za zdravstveno stanje prebivalstva in srednjeročnem republiškem programu, ne nazadnje pa poskrbeti za dobro organizacijo osnovne zdravstvene službe. Uspeli bomo šele takrat, ko bodo zadovoljni koristniki zdravstvenih uslug. Ob tem pa ne bi smeli pozabiti tudi na poglobljanje samoupravljanja v zdravstvu ter na skrb za izdelavo ustreznega dohodkovnega sistema v zdravstveni službi.

Glede sistema zdravstvenega zavarovanja menim, da bi ga veljalo še izpopolniti. Izpopolniti v tej smeri, da bodo zavarovanec, delovne organizacije, skupnosti socialnega zavarovanja in zdravniki sami v takem odnosu, ki bo zagotavljal uveljavljanje skupnih interesov v skladu z možnostmi te dejavnosti.

Med naloge novega zbora sodi tudi sprejem splošnega zakona o zdravstvenem zavarovanju in oblikah zdravstvenega varstva. Odprto in pereče je tudi vprašanje pokojninskega zavarovanja, ki ga bo nujno čimprej urediti ter s tem dokončno odpraviti prevelike razlike med starimi in novimi upokojenci. Nov pokojninski sistem bo moral temeljiti na solidni ekonomski podlagi, stabilnosti zavarovanja, pravičnejših odnosih in zagotavljeni ekonomski in socialni varnosti upokojencev.

Dela je skratka še veliko, ne smemo pozabiti invalidskega zavarovanja, nikakor pa ne socialnega varstva. Ravno socialno varstvo je področje, ki ga bo treba urediti sistematsko in mu posvetiti veliko več dela in truda.«

Dr. Danijel Brezic:

Zdravnik

več

razmi-

šlja,

kot...

DELOVNIK dr. Danijela Brezica je razpet med oddelek v bolnišnici dr. Petra Deržaja, ambulantno, vizite, drobna vodstvena opravila, ki si jih, kot pravi, želi čim manj, da ne govorimo še o sejah in študiju, ki je potreben da je človek seznanjen z vsemi novostmi področja. Zato ni čudno, da ima le malo prostega časa in da sva se lahko pogovarjala proti večeru, ko so se bolniški hodniki že umirili. Tudi dr. Brezic je bil miren, morda malce utrujen, pa tudi nenavajen takih razgovorov. »Za zdravnika je bolje, da dela, razmišlja, zato ni ravno običaj, da bi govoril o sebi, o svojem delu,« je dejal.

Potem zagrziva v probleme.

»Temeljni problem pri nas je še vedno organizacija zdravstva in socialnega zavarovanja. Zdi se mi, da izvira vrsta problemov iz preveč razdrobljene, premalo povezane in organizirane dejavnosti najrazličnejših organov in organizacij, ki se ukvarjajo s socialnim zavarovanjem in zdravstvom. Toda to, da kaj radi drobimo sile, da večkrat ne znamo koordinirati dela, da imamo v tem majhen slovenskem prostoru kup sorodnih institucij, to je tako že nekaka naša splošna lastnost, ki pa ni ravno koristna.

Če izhajam iz te ugotovitve, potem se mi zdi, da so pokojninsko in invalidsko zavarovanje, financiranje zdravstvene službe, opredelitev obsega socialne varnosti in prilagoditev kapacitet zdravstvenih ustanov danim možnostim, ti isti aktualni problemi, ki jih bo treba hitreje reševati.

Zdravstvo je del kulture neke družbe, deluje lahko le v okviru njenih ekonomskih možnosti. Danes lahko nudimo take usluge, kot jih družba želi in jih je sposobna financirati. Menim, da se zato moramo dogovoriti najprej o tem, koliko sredstev bomo odmerili za zdravstvo in pri tem seveda upoštevali potrebe in možnosti naše družbe. Potem pa se moramo seveda dogovoriti — upoštevajoč pri tem dosežke znanosti in izkušnje drugih — kako ta sredstva smotrno porazdeliti, tako da bomo lahko v okviru teh opredeljenih možnosti največ naredili. Mislim predvsem na intenzivnejše vlaganje v najbolj frekventirana področja, opravila, tako bodo na primer drage naprave res izkoriščene. Še vedno imamo primere, da se manjše zdravstvene ustanove ponašajo z res naj sodobnejšimi pripravami ali laboratoriji, kar jim seveda omogoča kvalitetnejše delo, vprašanje pa je, ali so tudi izkoriščene. Zato sem proti ozkim, lokalnim interesom in se zavzemam za smotrno, najučinkovitejše izkoriščanje sredstev, ki nam jih odmerja družba.«

»In za kaj bi se kot poslanec predvsem zavzemali?«

»Predvsem za enotno, učinkovito in smotrno organizacijo zdravstvene službe. Mislim, da bi učinkovitejše obravnavanje v okviru strokovnega in kompetentnega organa pripomoglo k hitrejši rešitvi aktualnih problemov.«

Dr. Boris Sušteršič:

Proiz-

vajalec

je tudi

potrošnik

POSLANCA dr. Borisa Sušteršiča sem »ujel« po vneti razpravi v socialno zdravstvenem zboru. Čeprav se mu je mudilo že na drugo sejo, je prizadeto naštel nekaj vprašanj, ki jih bo moral rešiti socialno-zdravstveni zbor slovenske skupščine v prihodnjem mandatnem obdobju.

Eden osnovnih nesporazumov naše družbe je delitev na takozvano proizvajalno in potrošniško skupino. Enkrat za vselej mora biti jasno, da je proizvajalec tudi potrošnik in da kot tak tudi formira obseg dela družbenih dejavnosti, med drugimi tudi zdravstvene službe. Mislim, da je glavni vzrok v tem, da gospodarstvo smatra, da je s financiranjem teh dejavnosti zmanjšana njegova rast. Po eni strani to drži. Po drugi pa si nihče ne upa priznati, da bi pri usklajevanju ravni zdravstvene službe z gospodarstvom obseg dela zdravstvene službe bistveno zmanjšali. Posledice tega se kažejo tudi v prevelikem razponu v osebnih dohodkih. Tudi katalog osebnih dohodkov, ki ga je izdelal sindikat le približno vrednoti naše delo. Če trdimo, da smo dosegli v zdravstvenem varstvu nivo srednjerazičnih držav, prav tako pa trdijo tudi za gospodarstvo, potem nekdo nima prav. Zdravstveno varstvo postaja tudi v razvitih državah ekonomski problem. Tehnika se je tudi v zdravstvu že tako razvila in nudi tolikšne možnosti, da lahko le z njo dosežemo večjo produktivnost zdravstvenega dela. Temeljno vprašanje pa je, kako uskladiti ceno uslug, ki je pri uporabi moderne tehnike precej višja z našimi zmogljivostmi. Produktivnost zdravnikov v ordinaciji pri delu s pacienti se ne more bistveno povečati, ker vsak človek pričakuje od zdravnika tudi neke vrste prijateljsko in psihološko pomoč. Če se pokaže, da se uvajanje moderne tehnike pri naših možnostih ne da speljati, moramo to prikazati občanom, da se odločijo za nivo uslug in da se prenehajo kritike zdravstvene službe, da je zastarela in nizko produktivna.

Ob pripravi novega zakona o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu, ki bo prvi resnični republiški zakon se hočemo pri-

bližati neke vrste nacionalnemu zavarovanju pri najbolj ogroženih populacijah — otrocih in ženah ter v najbolj razširjenih obolenjih — rakasta obolenja, TBC, nevroze in tako dalje. Odgovoriti moram tudi na napačno razširjeno splošno mnenje, da je kadrovska struktura zdravstvene službe v Sloveniji v rangu srednje razvitih držav. Statistično je dokazano, da tako pri številu zdravnikov in stomatologov kot tudi pri številu bolniških postelj spadamo v Evropi med najslabše. Za nami so samo še Portugalski in Španci. V slovenskih zdravstvenih domovih je tako stara oprema, da so nas tudi takimenoovane nerazvite republike v marsičem precej prehiteli. Financiranje pa daje možnost le za osnovno dejavnost, ne ostaja pa denarja niti za osnovno reprodukcijo. Za to bi se moral nekje zbirati denar. V preventivni službi smo uspeli le pri preprečevanju tuberkuloze. Preventivna služba v naši republiki je brez koncepta in se razvija stihijsko. O kakem znanstvenem delu ni niti govora, tako da ne vemo niti kakšen efekt hočemo in kakšnega dosežemo. Pri uvajanju novega pokojninskega sistema pa moramo doseči, da bo tisti, ki odloča o beneficirani delovni dobi določil tudi plačnika in način financiranja. Solidarnost ne more biti neomejena, pač pa naj tisti, ki misli, da mu pripadajo posebne prednosti z družbenim dogovarjanjem ali kako drugače, najde tudi denarni vir, iz katerega naj se skrajšanje delovne dobe financira.

RAZGLAS

Občinska volilna komisija za volitve odbornikov občinske skupščine Ljubljana—Šiška objavlja na podlagi 1. odstavka 74. člena zakona o volitvah odbornikov občinskih skupščin, da so za

OBCINSKI ZBOR SKUPSCINE OBCINE LJUBLJANA—ŠISKA

v spodaj navedenih volilnih enotah, potrjene naslednje kandidature:

- v volilni enoti 1 za kandidata:
  1. Mikolič Miloš, Ljubljana, Ruska 5
  2. dr. Ivan-Vanjo Jošt, Ljubljana, Malgajeva 10
- v volilni enoti 2 za kandidata:
  1. Tomaž Savnik, Ljubljana, Malgajeva 10
  2. Lozje Peric, Ljubljana, Malgajeva 2
- v volilni enoti 3 za kandidata:
  1. Stefan Turenšek, Ljubljana, Medvedova 18
  2. Miloš Skalič, Ljubljana, Zibertova 7
- v volilni enoti 4 za kandidata:
  1. Majda Lenič, Jesenkova 2, Ljubljana
  2. Justi Istenič, Ljubljana, Zibertova 26
- v volilni enoti 5 za kandidata:
  1. Jože Rajer, Ljubljana, Stefanova 23
- v volilni enoti 6 za kandidata:
  1. Vinko Ceglar, Ljubljana, Na jami S/3
  2. Albina Zorž, Ljubljana, Celovška 87
- v volilni enoti 7 za kandidata:
  1. Stane Rutar, Ljubljana, Aleševčeva 26
- v volilni enoti 8 za kandidata:
  1. Milan Vrtič, Ljubljana, Podjunska 22
- v volilni enoti 9 za kandidata:
  1. Dušan Kumer, Ljubljana, Smrekarjeva 9
- v volilni enoti 10 za kandidata:
  1. Janez Zlatnar, Ljubljana, Milčinskega 56
- v volilni enoti 11 za kandidata:
  1. prof. Danilo Sbrizaj, Ljubljana, Runkova 8
- v volilni enoti 12 za kandidata:
  1. Leopold Krebelj, Majde Vrhnikove 10, Ljubljana
- v volilni enoti 13 za kandidata:
  1. Peter Pongrac, Ljubljana, Obirska 5/a
  2. Anton Robežnik, Ljubljana, Obirska 5
- v volilni enoti 14 za kandidata:
  1. Jože Popovič, Ljubljana, Goriška 57
  2. ing. arh. Zora Goljar, Ljubljana, Ljubeljska 15
- v volilni enoti 15 za kandidata:
  1. Ljubo Božič, Ljubljana, Drobošnjakova 16
  2. Marjan Huč, Ljubljana, Strugarska 1
- v volilni enoti 16 za kandidata:
  1. Anton Slabe, Ljubljana, Na jami 12
  2. Cijan Štoka, Ljubljana, Scopoljeva 15
- v volilni enoti 17 za kandidata:
  1. Alojz Sodja, Ljubljana, Gospodinjska 25
  2. Roman Dermaša, Ljubljana, Pavšičeva 18
- v volilni enoti 18 za kandidata:
  1. Dolfka Jovičević, Ljubljana, M. Krpana 16
- v volilni enoti 19 za kandidata:
  1. Jože Maček, Ljubljana, Šišenska 4
  2. Ivanka Križnar, Ljubljana, Šišenska 29